

(PROSINEC 2017)

MILÍ PŘÍZNIVCI ALTERNATIVY ZDOLA,

V prosinci přišlo na redakční e-mailovou adresu mnoho přání úspěšné práce do Nového roku, za něž děkujeme. V tomto čísle Zpravodaje najdete několik odkazů na texty z Kulturních novin, které se věnovaly například problematice exekucí. Dále informace o vánočních besídkách, jak naší Alternativy

nazvat „socialismem pro VIP“. Ivo Patta se pak zamýšlí nad příčinami, proč jsou v České republice poslední populační ročníky tak slabé, a proč lidé u nás, potažmo v celé Evropě, tolik řeší otázku, jestli mít děti, či nikoli. Zpravodaj pak uzavírá text o Drakiádě, a nový díl seriálu o Novém národním obrození, který se tentokrát zabývá otázkou českého průmyslu. Z literárního úhlu pohledu se pak autor věnuje jednomu

zpravodaj-az@seznam.cz

Zdola, tak hnutí Ne základnám. Dále přinášíme krátké výtahy z knihy Ilony Švihlíkové a Miroslava Tejkla „Kapitalismus, socialismus a budoucnost, aneb Mikeš už přišel“, v níž autoři tvrdí, že současná podoba společenského systému by se dala

z našich nejvýznamnějších spisovatelů, Karlu Čapkovi. Veškeré ohlasy, názory nebo příspěvky uvítáme na e-mailové adrese zpravodaj-az@seznam.cz nebo info@alternativazdola.cz. ◀

Vaše Alternativa Zdola

JAKÝ BYL LIPLYNULÝ ROK?

KAREL RŮŽIČKA

► STR. 3

V loňském roce i do české kotliny zřetelně dospěla trojice hlavních krizových politických trendů: krize obsahu politiky (zvláště veřejné), krize modelu zastupitelské demokracie a personální krize politiků. ◀

NELIDSKÉ EXEKUCE

►STR.5

MIKEŠ UŽ PŘIŠEL

►STR.8

Kulturní

noviny

CAPITALISM

Vůbec nejčtenějším textem tohoto roku byl článek Tomáše Koloce z KN 2014/41: „Moje exekuce, jedna z milionu.“ Jedním z klíčových politicko-společenských témat (nejen) roku 2017 je nelidský režim fungování českých exekucí.◀

Snadsázkou by se dokonce dalo říci, že dnešní pozdní kapitalistická mutace systému je ve skutečnosti „socialismem privilegovaných“, ovládaným panujícími vrstvami, které poměrně významným dílem parazitují na společenském zhodnocování veřejných rozpočtů.◀

PROČ TAK MÁLO DĚTÍ

IVO PATTA ►STR.13

O ČESKÉM PRŮMYSLU

DANIEL GLAS ►STR.22

OBSAH

- 3 Úvodník
- 5 Doporučujeme
- 6 Besídka AZ
- 7 Besídka NEZA
- 8 Mikeš už přišel
- 10 Kauza Maršmeloun
- 13 Proč tak málo dětí
- 15 PAROZ v Klášterci
- 16 Konference - Evropa
- 17 Komunikace se státní správou
- 19 Drakiáda
- 22 O českém průmyslu
- 29 Tiráž, kontakty

CESTA SEM A ZASE ZPÁTKY

Přelom roků svádí k hodnocení minulého a k vyhlížení budoucího, takže jich zaznívá na mraky a každý si již asi vytvořil vlastní. Přesto se určitého hodnocení dopustím, neboť zírám, jaké obsahy se do hodnocení a rozhodování lidí dostávají, jaké klíčové faktory přehlížíjí a jaké detaily zveličují.

Vloňském roce i do české kotliny zřetelně dospěla trojice hlavních krizových politických trendů: krize obsahu politiky (zvláště veřejné), krize modelu zastupitelské de-

mokracie a personální krize politiků. Vlády, parlamenty, komise, rady národní i unijní projednávají před zraky médií a veřejnosti různé druhořadosti, zbytečnosti, úlety, zatímco

podstatné problémy přehlížíjí, odsouvají, nebo řeší v ústraní, v zákulisí, potajmu, bez účasti drtivé většiny občanů a proti jejich potřebám a zájmům. Zveřejňují programy, cíle a sliby, leč neplní je. Kapitalismus, resp. kapitalisté přistupují totiž jen k řešením, která jsou zisková. Jinak by to sotva byl kapitalismus. Zastupitelé jsou sice voleni občany, ale na jejich rozhodování mají větší vliv ekonomické lobby – vojenskoprůmyslový komplex, energetické a farmaceutické korporace, které klacky strachu a vydírání a cukry korupce a mediálních lží působí na obyvatele a jejich politické reprezentace.

JSME NA KŘÍŽOVATCE

Veřejná správa nazývaná ze setrvačnosti demokracií počínaje někdy už obecními orgány a konče mnoha ústavními soudy již nezprostředkovává vůli voličů, ale zákulisních lobby. Proto se množí požadavky po nástrojích demokracie přímé a proto takový odpor a kličky politických zprostředkovatelů proti tomu.

K tomu se ve vrcholové politice množí šašci vyslaní zákulisními lobby, kteří se spokojí s rolí převodníku cizí mocichtivosti a majetkové chamtivosti a vystačí si s dobře honorovaným statusem loutky na nějakém postu kdysi demokratické instituce. Občané ztrácejí nástroje zadavatelů i kontrolorů úloh a jsou vytlačováni do role manipulovaných, dezinformovaných a bezbranných diváků. Na této cestě je evropská politika již delší čas, takže došlo k tomu, že tradiční politické strany, protože v jejich vedení převládli příživníci na rétorice té které ideologie, ztratily již před lety autenticitu a nyní došla i trpělivost a iluze voličům. Přebíhájí proto k novým subjektům, vesměs populistickým či hrajícím s momentálně aktuálními tématy, nabízejícím jednoduchá – pravicová či populistická – řešení následků, ale jen minimálně řešením příčin a v kontextu s okolím a vývojem. Tato trojice krizových tendencí s velkou pravděpodobností vyústí do jedné křižovatky společen-

ského vývoje, bude to náramný karambol stávajících struktur, vazeb a procesů. Leč zatím je daleko, což svým způsobem je dobře, neboť je čas na vytváření základů struktur, vazeb a procesů pro pohavarijní vývoj.

Za této situace nás v r. 2018 čekají zakrátko volby prezidentské a na podzim volby komunální a senátní, k tomu ještě nyní formování vlády.

ÚŘEDNÍCI JSOU ZAMĚSTNANCI OBČANŮ

Občanská sdružení a iniciativy by měly obšťastnit vytipované ministry svými náhledy na rezortní plány, kupř. že chtějí zákon o realizovatelném a mediálně málo manipulovatelném celostátním referendu, že chtějí podporu strategické komunikaci veřejné správy s občany, že je třeba omezovat vydíratelnost republiky a jeho občanů (potravinovou, energetickou, surovinovou, měnovou, finanční a vůbec ekonomickou), že chtějí vizi budoucí dlouhodobé cesty své republiky, měly by navrhnout, jak dál se zahraničními vojenskými misemi, průjezdy cizích vojsk, civilní ochranou, jak s důchodovým systémem,

► Michal Horáček

jak se školstvím a zdravotnictvím, jak s ČNB, s veřejnoprávními médii, rozpočtovým určením daní, územním plánováním a rozhodováním atd.

Nyní je čas na kontaktování komunálních politiků a kandidátů do místní samosprávy, aby se vyjádřili k možnostem participativního rozpočtování a strategické komunikace orgánů a úřadů veřejné správy s občany vůbec. Aby se participativní rozpočty šířily do dalších měst, obcí a městských částí a aby postupovaly od „grantového schématu“ malých akcí a staveb k širší a hlubší spoluúčasti občanů na formování rozpočtových kapitol, jejich priorit, na investování do velkých a dlouhodobých projektů. Téma parozu může být jedním z voleb-

ních témat komunálních voleb, tématem, které občanům připomene, že veřejná správa je financována především z daní obyvatel a zastupitelé a úředníci jsou zaměstnanci občanů, nikoli naopak.

ČESTOI VÁŽENÝCH FACHMANŮ

Otázka tématu provází i nadcházející prezidentské volby. Scvrklo se na Zeman versus ostatní, ale současně dostalo bizarní podobu přehršle kritérií od zásadních po drobnosti až pitomosti, na kterých se kandidáti vymezují vůči dosavadnímu prezidentovi či mezi sebou. Přitom téma – a to zásadní – je jasné: budeme nadále propadat

do postavení kolonie, ekonomické, sociální, politické a kulturní periferie, nebo se podaří tento trend zastavit a obrátit? Abychom zúročili svůj potenciál dovednosti, důvtipu, tvořivosti, pracovitosti, vytrvalosti, pružnosti a humoru ve svůj prospěch, pro dosažení svého spravedlivého podílu na světo-

vém dění, pro roli, sílu, suverenitu, svobodu, důstojnost svoji a každého jako spravedlivé odměny za vklad, který všichni lidé, komunity, národy, státy přinášejí a čerpají v celosvětové společnosti. Česká kotlinka není a sotva kdy by mohla být pupkem světa, avšak neměla by být ani jiným kruhovým otvorem zeměkoule. Není nutno být velmocí, ovšem není třeba ani být vazalem. Česká republika a její občané by měla mít ambici být důstojným, vážným a žádaným partnerem. Pro všechny, tj. ne- být chválen kvůli podlézavosti, vydíratelnosti a vykořisťovatelnosti, ale být ceněn pro férovost a um. A tuto ambici napl-

ňovat. Tím je třeba poměřovat prezidentské kandidáty. Kdo z nich na to má, kdo se k tomu blíží? Kdo z nich bude občanům příkladem, jenž je povzbudí a vstoupí s nimi zpět na cestu vážených fachmanů, uznávaného národa, respektované republiky? ◀

Karel Růžička

NEPOHŘBÍVEJ ZADLUŽENÉHO OTCE

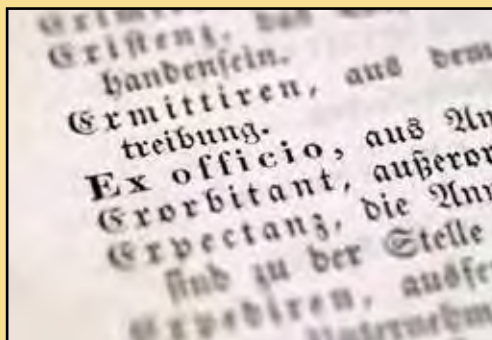
<https://www.kulturni-noviny.cz/nezavisle-vydavatelске-a-medialni-druzstvo/archiv/online/2018/1-2018/nedces-se-dostat-do-exekuce-nepohrbivej-zadluzeneho-otce>

Úvodník jednoho z vydání MF DNES z roku 2016 zněl: „Češi nepohřbívají své blízké“. V článku se vypočítávalo, kolik mrtvých bylo bez účasti pozůstalých pohřbeno na útraty státu v rámci takzvaného „sociálního pohřbu“ v roce 2007: dle článku jich bylo 98 a jejich cena byla 850 tisíc Kč. V roce 2015 už jich bylo 1096 za 9,6 milionu korun, tedy zhruba desetkrát víc. Článek uváděl i případy největšího nárůstu sociálních pohřbů: Karlovy Vary, Cheb a Šumperk. Závěr článku byl následující: pieta v našich krajích povážlivě klesá a to zejména v (morálně) vykořeněných pohraničních oblastech. Autor textu v Kulturních novinách uvádí věci na pravou míru, a popisuje svůj příběh s pohřbem otce, který měl dluhy z minulosti.

LATINA JE MRTVÁ, AŽ ŽIJE LATINA

<https://www.kulturni-noviny.cz/nezavisle-vydavatelске-a-medialni-druzstvo/archiv/online/2017/28-2017/latina-je-mrtva-a-az-zije-latina>

Meditace nad knihou Wilfrieda Stroha „Latina je mrtvá, až žije latina“. Publikace je mnohem víc než jen průvodcem po dějinách jazyka Ciceronova a Vergiliova a jeho oslavou. Vede čtenáře i k přemýšlení o lidskosti, vzdělanosti a o „smíření“ přírodních a humanitních věd.

Kulturní
noviny

EXEKUTOR MÁ SMŮLU.CZ

K ČEMU JE EKONOMICKÁ DEMOKRACIE?

<https://www.kulturni-noviny.cz/nezavisle-vydavatelске-a-medialni-druzstvo/archiv/online/2017/12-2017/58cd41bf8a4>

Ekonomická demokracie je principem, jehož promyšlená aplikace by mohla změnit kontrolu ekonomické moci. Analogicky s politickou demokracií tu jde o podpoření práva všech, kdo se chtějí aktivně podílet na řízení a ovlivňování věcí ekonomických, a to nejen v úzkém pojetí zaměstnanecké participace.

NELIDSKÝ SYSTÉM ČESKÝCH EXEKUCÍ

<https://www.kulturni-noviny.cz/nezavisle-vydavatelске-a-medialni-druzstvo/archiv/online/2017/51-2017/kulturni-noviny-desitka-nejctenejsich-danku-roku-2017>

Pořadí deseti nejčtenějších článků, které byly publikovány v Kulturních novinách v roce 2017. Vůbec nejčtenějším textem tohoto roku byl tři roky starý článek Tomáše Koloce z KN 2014/41: „Moje exekuce, jedna z milionu.“ Srovnáte-li jeho téma s nejčtenější desítkou, která byla vytvořena v tomto roce, souvislost je jasná. Jedním z klíčových politicko-společenských témat (nejen) roku 2017 je nelidský režim fungování českých exekucí.

PŘEDVÁNOČNÍ BESÍDKA AZ

Vsobotu 9. prosince Azetko uspořádalo již tradiční předvánoční besídku. Ke konzumaci ušima byl kopec vzpomínek, názorů, nápadů, často v humorném balení, a ke konzumaci ústy různé dobroty. I přes hojnou účast členů a hostů a masivní útok na jejich trávicí ústrojí jsme dovezené anebo na místě spáchané občerstvení – viz. dílo přespólní Giny Horylové z Čeladné s Mirkem Keroušem z Pelhřimova – jsme zase část odvedli domů či konzumovali v sídle ještě několik dní. ◀

(kru)

HOŘKÁ PŘÍCHUŤ BESÍDKY NE ZÁKLADNÁM

Týden po besídce AZ se sešla další, zčásti ovšem totožná, část pražské aktivistické obce v sídle občanské iniciativy Ne základnám rovněž na tradičním předvánočním setkání. Tradičně se i zpívalo a tombolovalo, ovšem tentokrát mělo poněkud hořkou příchuť. Prostory v Tomášské ulici, strategicky umístěné jen přes ulici od Poslanecké sněmovny, totiž musely NeZa koncem roku vyklidit, neboť radnice Prahy 1 má s budovou jiné záměry, než poskytovat občanským iniciativám možnost během pár minut postavit před parlamentem či vládou petiční stánek, transparenty a obtěžovat představitele lidu přítomností a dotěrnými otázkami tohoto lidu. ◀

(kru)

KAPITALISMUS, SOCIALISMUS A BUDOUČNOST ANEB MIKEŠ UŽ PŘIŠEL

ILONA ŠVIHLÍKOVÁ – MIROSLAV TEJKL

Publikujeme ukázkou z knihy Ilony Švihlíkové a Miroslava Tejkla „Kapitalismus, socialismus a budoucnost aneb Mikeš už přišel“, která právě vyšla v nakladatelství Rybka Publishers.

SOCIALISMUS PRO PRIVILEGOVANÉ – SOCIALISMUS PRO VIP

Domníváme se, že již skutečně jsme v situaci, kdy existuje a funguje takový komplexní koloběh veřejných výdajů a výnosů, kde bez poměrně velkých veřejných výdajů a jejich další přírůstků (které už soukromé výdaje nevytlačují, ale nahrazují a doplňují) není možné udržovat ani veřejné, ani soukromé kapacity natolik vyti-

žené, aby znovu a znovu bylo výsledkem dostatečné naplňování veřejných rozpočtů – umožňující opět veřejné výdaje v rozsahu umožňujícím reprodukovat vždy znovu potřebný koloběh.

Přičemž pokles intenzity veřejných výdajů vede – zdánlivě paradoxně – nakonec k propadu HDP a k růstu relativního zadlužení vůči HDP. Bez společenského zhodnocování se zřejmě už nelze obejít.

Takže ve skutečnosti už nežijeme v pouze nějak modifikovaném kapitalismu. S určitou nadšátkou by se dokonce možná dalo říci, že dnešní pozdní kapitalistická mutace systému je ve skutečnosti „socialismem pro VIP“, „socialismem privilegovaných“, ovládaným panujícími vrstvami typickými pro kapitalismus, které poměrně významným dílem parazitují na společenském zhodnocování veřejných rozpočtů.

Privilegovaná část společnosti je schopna těžit z efektů daných násobiteli společenského zhodnocování veřejných rozpočtů, vysávat veřejné zdroje a v podobě významem stále sílící renty těžit své výnosy z veřejných výdajů, garancí, zákazek a jakékoli veřejné podpory atd. Zkrátka je jak ochotna, tak i mocensky schopna moderní rentou v čím dál podstatnějším rozsahu doplňovat standardní zisk standardního kapitalismu. Podobně tomu bylo o etapu dříve – ve Francii na konci 18. století, kdy panovala právně privilegovaná, ale v nové společenské ekonomice

už nelegitimní aristokracie, absolutistický dvůr a římskokatolická církev. Kapitál netvořil dostatečně samovyživovací celek, revolučně liberální fyziokraté (liberalismus byl tehdy rozhodně revoluční) ho považovali za hodnotově sterilní prvek sterilních odvětví, přičemž čistý přebytek odtékal do starých rent všeho druhu.

MIKEŠ UŽ PŘIŠEL

Co vyplývá z předchozích kapitol? Zkusme si pomoci podobenstvím...

V knížkách Josefa Lady „o moudrém kocourkovi Mikešovi“ je kapitola, v níž Mikešovi blízcí čekají v jeho rodných Hrusicích na návrat oblíbeného kocourka, který se mezitím úspěšně uchytil u cirkusu. Stavějí mu i jakési slavobrány a čekají jeho příchod ze směru od Myšlína, kde byl naposledy viděn. Jenže pak přijde zpráva, že Mikeš přišel odjinud, konkrétně od Senohrab, a že je už doma v chaloupce u Ševcových.

Stoupenci změny kapitalismu v něco systémově odlišného a jiného vždy věřili a přemítají, jak by měl nový řád vypadat a jak ho zavést – a neuvědomují si, že už vlastně přišel a že už ho do značné míry mají vlastně „doma“.

► Až na to, že přišel „odjinud“, než čekali, že přijde.

► Až na to, že ho ovládají ti, kdo kdysi mnohem legitimněji ovládali jeho kapitalistického předchůdce a kteří v průběhu nepřetržitě a neúprosně probíhajících historických, civilizačních změn legitimitu k tomuto ovládání postupně ztratili...

► Až na to, že ve skutečnosti jde o „socialismus pro privilegované“, kterému i autoři této kni-

hy často i dále obvykle říkají „kapitalismus“ z důvodů setrvačnosti, konvence, ale hlavně kvůli tomu, že v něm existuje ta stará třídní hegemonie a privilegia – stejně jako Francie v 18. století je pro jakoukoli standardní diskusi a diskurs také prostě ještě ta „feudální Francie“ – opět s ohledem na třídní hegemonii, moc a privilegia aristokracie.

Stoupenci proměny kapitalismu v něco systémově jiného a odlišného si často neuvědomují, že jejich úkolem není nějaká vymyšlená a umělá konstrukce. Jejich „subjektivní“ úkol je ve skutečnosti jednodušší. A je podobný právě tomu úkolu, který měli v jiných souřadnicích jejich předchůdci před staletími – například Francouzi za Velké francouzské revoluce v roce 1789.

Jejich úkolem je zbavit společnost nadvlády a hegemonie privilegované části té sociální skupiny (třídy), která dříve dlouho vládla v kapitalistické společenské ekonomice legitimně, protože své výnosy vytvářela v nadkritickém rozsahu svými vlastními výdaji, prováděnými s nadějí na zisk i bez veřejné podpory v tehdejší robustní, masivní a pouze středně efektivní industriální ekonomice, na jejímž pozadí vystupovalo jakékoli zefektivnění do popředí jako jejich mimořádný zisk.

Současnému „socialismu pro privilegované“ vládne nejvlivnější část panující třídy z kapitalismu.

I toto je třeba změnit. ◀

Ilona Švihlíková – Miroslav Tejkl: Kapitalismus, socialismus a budoucnost aneb Mikeš už přišel, Rybka Publishers: Praha 2017.

KAUZA PRAŽSKÉHO „MARŠMELOUNU“ POKRAČUJE

Architektka Marie Šváblová píše k návrhu bytového domu v ulici U Milosrdných z hlediska jejího začlenění do území Pražské památkové rezervace (PPR).

Ministerstvo místního rozvoje vydalo v roce 2014 závažný dokument Politika architektury a stavební kultury v ČR. V tomto textu v sekci Téma 3 – Začlenění staveb do prostředí – je vytyčen Cíl 3.1: Zajistit návaznost nových staveb na charakter a strukturu hodnotné stávající zástavby, respektovat a rozvíjet kulturní a stavební dědictví i hodnoty krajiny.

Následující článek se pokusí posoudit návaznost návrhu bytového domu v Ulici U Milosrdných na urbanistické hodnoty Pražské památkové rezervace. Charakteristika současného stavu bude konfrontována s hodnocením návrhu:

A. Začlenění do panoramatu

B. Začlenění do prostorů a struktury zástavby Haštalské čtvrti

C. Prostorové (urbanistické) vztahy v nejbližším okolí

A. ZAČLENĚNÍ DO PANORAMATU

Stav: V panoramatu pravého břehu Vltavy v Haštalské čtvrti stále ještě převládají šikmé střechy (sedlo, valba), jejichž měřítko je dáno historickými parcelami domů. Šikmé střechy pronikají měkce do prostoru hřebenem keramické krytiny – působí ve srovnání se střechami plochými odlehčeně.

Návrh: Plochá střecha návrhu novostavby překrývá (8!) historických parcel a převyšuje výrazně své okolí. Svými rozměry se vymyká z měřítka celé Petřské čtvrti, působí v panoramatu Starého a Nového města chaos, porušuje jeho identitu.

B. ZAČLENĚNÍ DO PROSTORŮ A STRUKTURY ZÁSTAVBY HAŠTALSKÉ ČTVRTI

Stav: Současná zástavba Haštalské čtvrti je poněkud heterogenní. Jednotícím prvkem a

zároveň nositelem její identity je její historická komunikační síť – ulice a uličky tradují do současnosti cesty vesnic, které zde byly před výstavbou kláštera sv. Anežky České. Jsou charakteristickou hodnotou Haštalské (i Petřské čtvrti). Řádová zástavba tu stále sleduje historickou stopu, její architektura převážně ještě ctí prioritu prostoru – nejsou v ní objek-

ty, které by potlačovaly svým měřítkem nebo barevností ty ostatní.

Návrh novostavby vstupuje do tohoto řádu s brutální svévolí – předimenzovaný solitér, který by potřeboval jiné prostředí, více okolního prostoru. Tlačí se těsně na drobnou řádovou barokní zástavbu vymezující areál kláštera sv. Anežky. Znaky solitéru, který ignoruje

své prostředí, jsou zdůrazněny osovým čestným dvorem v uliční fasádě – v půdoryse jakýsi zámek bez příslušného parku. Přerušuje kontinuitu obestavení historické stopy ulice, která je pro historická města charakteristická. Stejně jako v panoramatu plochá střecha, tak i v horizontu chodce procházejícího Haštalskou čtvrtí, znamená předimenzovaný blok doslova šok – obzvláště ze směru od severozápadního nároží Obecního dvora: převýšení nad korunní římsou těsně přiléhající řadové barokní fasády je 12,5m. Takové převýšení objektem, který nemá v prostorových vztazích dominantní postavení, ruší integritu prostředí: podobně jako v panoramatu, i uvnitř městské struktury, vytváří chaos. Neméně závažná je i disharmonie měřítka architektonického členění novostav-

by a obou historických areálů – brutálními antropomorfními prvky novostavby doslova drtí jemné kružby gotických oken i profilaci kultivované barokní fasády. Šklebící se masky bohužel nemají sílu odstranit tíhu jednotitého bloku – jak se snaží přesvědčit autorská zpráva. Nesmyslné spojování strašidelných masek fasády s drobnou spojkou, nazvanou bez jakéhokoli historického důvodu ve zcela nedávné době na počest J. Foglara Ve Stínadlech, snaha o zhmotnění Golema (vysvětlení autora) je trapnou dehonestací autentické historické památky z počátků našich dějin, vytvářením falešné symboliky. Je nutné připomenout, že klášter sv. Anežky České je nejstarší dochovaným gotickým areálem u nás – znehodnocení předimenzovanou utilitární stavbou je skutečným barbarstvím, které ničí úsilí generací architektů a kunsthistoriků o jeho zachování.

Ze zkušenosti všichni víme, že pokud plochá střecha převyšuje okapní (korunní) římsy nebo dokonce hřebeny a jehlany sousedních střech, působí v panoramatu i z horizontu chodce

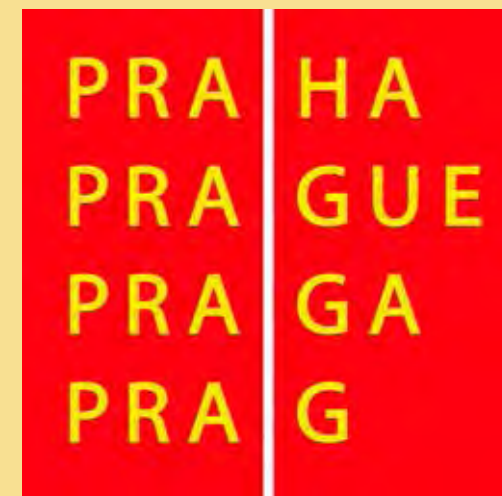
v ulici doslova destruktivně.

Návrh novostavby převyšuje korunní římsu řadové barokní zástavby v ul. U Milosrdných v těsné blízkosti cca o 12,5 m, korunní římsu sousedního špitálu v ul. Kozí o 3,65m, korunní římsy kostelů sv. Františka a Salvátora v areálu sv. Anežky české o 5,65m. Velký kontrast v objemu i výškách, pokud nejde o stavbu v dominantním postavení, rozbíjí urbanitu svého prostředí. Nejedná se zde o vítanou svěží rozmanitost, ale o chaos známý ze zástavby v nestabilních periferiích.

6. PROSTOROVÉ A URBANISTICKÉ VZTAHY V NEJBLIŽŠÍM OKOLÍ

Stav: Bytový dům je umístěn mezi dva klášterní areály – sv. Anežky České (NKP) a sv. Šimona a Judy Tadeáše (KP), které mají nárok na urbanistické postavení přiměřené svému významu. Návrh: Jak je patrné ze schématu výšek na níže uvedeném obrázku, novostavba by obě místní dominanty svým objemem degradovala. Přehodnotila by zcela dosavadní urbanistické vztahy, o odpovídajícím měřítku nemůže být

řeč. Kromě vztahů v prostorové kompozici historického souboru staveb je tu ještě neméně závažná degradace v rovině symbolické: spirituální náplň obou klášterů a symbol přemy-

slovské státnosti potlačuje předimenzovaný utilitární bytový dům postavený za účelem soukromého zisku.

Závěr: Začlenění novostavby bytového domu v panoramatu PPR, ve struktuře lokality i ve své bezprostředním okolí nelze charakterizovat jako přijatelné – naopak lze mluvit o hrubém barbarství. Ve všech posuzovaných rovinách mění identitu urbanistického celku, do kterého náleží, nepříznivým způsobem:

porušuje historickou stopu, parcelaci a tím i měřítko struktury svého okolí, degraduje prostorové i významové dominanty, symbolickou hodnotu místa. Porušuje základní předpoklady ochrany urbanistických hodnot PPR, pro které – rovným dílem s kulturními památkami – bylo historické centrum Prahy zapsáno do seznamu mezinárodního kulturního dědictví. Příčinou je především neúměrný objem, porušení stávajícího měřítka.

KDO NERESPEKTUJE IDENTITU HISTORICKÝCH MĚST!

Skokový několikanásobný nárůst zastavěné plochy a objemu návrhu byl umožněn i podivným převedením památkově chráněné parcely č.9010/2 za nejasných okolností z majetku kláštera sv. Anežky České na Magistrát. (?) Z hlediska ochrany PPR argumentoval Magistrát v závazném vyjádření k návrhu bytového domu tím, že investor předložil nový autorský projekt, do kterého nelze zasahovat, aby nebyla poškozena jeho kvalita. Na str. 11 závazného vyjádření z roku 2016 se píše: „MHMP OPP hodnotí novostavby v rámci památkově chráněné-

► Chrám sv. Anežky české

ho území jako jednotlivá autorská díla s konkrétními dopady na dotčené lokality města.“

Tímto tvrzením OPP popírá základ identity historických měst – prioritu prostoru v jejich zástavbě. Priorita (dominantního postavení) prostoru znamená, že jednotlivé domy nejsou nezávislými solitéry, ale respektují svým architektonickým výrazem celý prostor ulice nebo náměstí. Každý z nich má osobitý architektonický výraz, ale nesnaží se potlačit neúměrnou velikostí, barvou své sousedy a respektuje měřítko, které určuje charakter místa, takže vnímáme celek náměstí, ulice dříve než jednotlivé fasády domů. Na tom je založena pověstná harmonie stylů z různých období, která je pro Prahu charakteristická.

Harmonie slohových období nevznikla náhodou ani tím, že si lidé na nové domy prostě zvykli, jak se nám snaží někteří obhájci svévolného modernistického individualismu namluvit. Je výsledkem obecně vnímané dominance prostoru, který je vlastním smyslem výstavby měst. Jestliže budeme každý nový dům ve městě považovat za individuální autorský projekt bez vztahu ke svému okolí, rezignujeme na ochranu existujících kulturních a historických hodnot a každý si může postavit, co kde chce. Všechny projekty jsou autorské, autorský projekt není nijak blíže specifikován v zákoně. Památková ochrana pak ztrácí smysl a památkové orgány důvod ke své existenci. Není to celé divné?

Obrátili jsme se se žádostí o pomoc k Památkové inspekci Ministerstva kultury. Připustili, že při skokovému nárůstu hmoty návrhu k pochybení došlo – ale jen tím, že nebyl dostatečně zdůvodněn – připustili, že „autorský projekt“ zákon nezná. Památkové zřetele Ministerstva kultury nehodnotí, pouze pochybení legislativní. Jak jinak – jak chránit začlenění do prostředí totiž nikdo u nás zatím neví, natož aby bylo něco takového v památkovém zákoně.

Takže pokud úředník pochybí, nelze chybu legislativně definovat. Chybí totiž na to paragraf. Projektant nebo úředník tak zničí kus města – možná i celé. I když to všichni vidí, protestují, nedá se s tím v právním státě nic dělat. I když by pouhé přepracování pro-

jektu zamezilo nevratným ztrátám hodnot, které patří všem. Soukromé vlastnictví zákon chrání, kulturní hodnoty jsou veřejné statky, ty jsou bez zákonné ochrany vydány developerům. Co s tím? ◀

Marie Švábová

PROČ TAK MÁLO DĚTÍ?

O SOCIO-EKONOMICKÝCH PŘÍČINÁCH NÍZKÉ PORODNOSTI V POSLEDNÍCH LETECH

Se zájmem jsem si přečetl nové číslo AZ zpravodaje. V článku „Dějiny ztrestaly ČSSD i KSČM za zradu“, lze s naprostou většinou argumentů souhlasit. Vadí mi jen následující text, který neprávem shazuje mladou generaci: „...občanské společnosti ...která je ...dokonce neochotná se i biologicky reprodukovat!“

S uvedeným závěrem nelze souhlasit z následujících důvodů:

Nejedná se a priori o neochotu mladých vychovávat v reprodukčním věku dětí! Mladá generace jen reagovala stejně pružně na daňovou politiku státu za Husáka i za Klause! V 70. letech došlo v Čechách a na Moravě ve třech letech k nárůstu porodnosti o 33 000 novorozenců ročně. V 90. letech došlo ze stejného, tj. finančního důvodu, k pádu porodnosti mezi lety 1994 – 1996, tj. opět ve třech letech, o 30 500 novorozenců ročně.

V republice jsme do roku 1992 měli daňový a sociální model, který mladým lidem jednoznačně říkal: Když si pořídíte děti, nesníží se významně Vaše životní úroveň, protože stát zohlední 50 % nákladů na výchovu dětí v rodině (v roce 1992 stát zohlednil rodinám dokonce 53 % nákladů). Co se týká zajištění ve stáří, tak si sami můžete hladce spočítat, že jako muži půjdete do důchodu v 60 letech a jako ženy v 53 až 57 letech podle počtu dětí. Náhradový poměr mezi průměrnou mzdou a průměrným důchodem byl 58 %.

PROPAD DO SOCIÁLNÍ SÍTĚ

Od 1. 1. 1993 u nás platí Evropský sociální model a jeho daňové a sociální zákony. Zákon č. 586/1992 mladým říká: Když budete mít příjem na úrovni mediánu, tak se při druhém dítěti v rodině propadnete hluboko do sociální sítě, přesněji hluboko pod životní

úroveň průměrného důchodce! Proč? Protože stát Vám zohlední nikoliv polovinu nákladů na výchovu dětí v rodině, ale pouhou osminu! Aktuálně 16,5 %. Zákon č. 155/1995 Sb., mladým říká: Co se týká zajištění ve stáří, dostanete se do dů-

chodu v 65 letech, nebo v 72 letech, možná. Náhradový poměr mezi průměrnou mzdou a průměrným důchodem v r. 2015 byl 41,3 % s klesající tendencí. Výsledek převzetí daňové a sociální legislativy z EU vládou V. Klause: za posledních

20 let (1996 - 2016), nám chybí milion dětí do vyrovnané populační bilance. Z toho 600 000 nenarozených dětí z důvodu nadměrného zdanění rodin a dalších 400 000 dětí díky ekonomy účetně vadnému řízení průběžně financovaných systémů, důchodového a zdravotního.

Všechna moje tvrzení jsem argumentačně doložil v přednáškách: Sociálně ekonomická hlediska podpory rodin:

<http://slideplayer.cz/slide/2628016/>

Sociálně ekonomický audit vyspělého sociálního státu:

<http://slideplayer.cz/slide/2825793/>

Sociálně ekonomický audit státního důchodového systému:

<http://slideplayer.cz/slide/13563954/>

K článku „Volební úder rozchazovací a zapomnětlivé levice“ chci jen doložit jedno tvrzení: V diskusi se hovořilo o špatné komunikaci levice s občany.

Opakovaně jsem psal premiérovi B. Sobotkovi. Dočkal jsem se vždy jen odpovědi z Oddělení pro styk s veřejností. Ukázka v příloze. Jen dodávám, že ještě premiér Paroubek četl osobně dopisy od občanů (v příloze). Podobně jako s B. Sobotkou jsem komunikoval s poslancem za KSČM M. Opálkou. Ten měl na starosti sociální politiku KSČM. Několikrát jsem s ním mluvil na odborných konferencích, předal jsem mu osobně i jeden výtisk přednášky „Sociálně ekonomická hlediska podpory rodin“. Výsledek? Bez jakéhokoliv odezvy či náznaku zájmu o sociální politiku ze strany poslance Opálky. Volební úder následoval a právem.

NEPRAVDY V BABIŠOVĚ SNÁŘI

Bohužel od vítěze voleb, který byl natolik chytrý a s občany komunikoval (<http://sociologie.netstranky.cz/19-cast-mini-str-a-dite.html>), nelze čekat nic pozitivního pro pracující! Svoje sociální neumětelské dostatečně demonstroval ve svém snáři. Mimochodem v něm prokazatelně nepíše pravdu. V publikaci je také věta Sen o fair play. Na ní navazuje věta: Asi jste si všimli, že se nám rodí přes sto tisíc dětí ročně. A celkem jich máme asi půldruhého milionu ve věku do patnácti let. Demografické údaje jsou v rozporu s tvrzením z Babišova

va snáře. V desetimilionovém národě se musí rodit 154 000 dětí ročně, pokud máme dosáhnout na vyrovnanou populační bilanci, tj. abychom ani nevymírali, ani se nemnožili v míře přesahující zdroje, zaručující kvalitní výchovu nové generace. Patnáct ročníků je v součtu 2 310 000 dětí. Takže pan A. Babiš ve svém snáři neuvádí, že nám schází 810 000 dětí ve věkovém segmentu 0 – 15 let. Nedovedu si představit, při konfrontaci se slovy o fair play, se zamlčením faktu o 810 000 chybějících dětech. Presentace zavádějících demografických údajů, jako výrok politika hrajícího se svými voliči fair play? ◀

Ivo Patta

PAROZ V OKRESE NA SEVERU

Participativní rozpočtování v Klášterci nad Ohří je nástroj pro zapojení občanů do rozvoje města.

Společně pro Klášterec je název projektu participativního rozpočtování města Klášterce nad Ohří. Projekt funguje na principu spolupráce s občany. Veřejnost navrhne projekty, které by se mohly ve městě realizovat, a poté také hlasuje o tom, které se skutečně uskuteční. Podmínkou je, že navržené projekty musí být realizovány na pozemcích a budovách patřících městu. Jeden projekt má nést maximální náklady ve výši 250 tisíc Kč. Město se zavazuje, že vítězné projekty realizuje ihned v následujícím

roce po prosincovém hlasování veřejnosti.

Město v roce 2017 zahájilo realizaci pilotního projektu. Na následující rok byla v rozpočtu vyčleněna částka 1 milion Kč. Dle výsledků hlasování se realizují všechny projekty do výše 1 milionu Kč. Při maximálních nákladech 250 tis. Kč/projekt se tak realizují min. 4 projekty.

Oproti obavám vedení města se veřejnost do projektu aktivně zapojila a bylo navrženo několik projektů. Ty prošly prvotní kontrolou, zda splňují všechny náležitosti a podmín-

► **Letecký pohled na zámek v Klášterci nad Ohří**

ky. V současné době probíhá prezentace projektů, a to všemi komunikačními kanály města – Klášterecké noviny, webové stránky města, Facebookový profil, elektronický newsletter, místní televize a proběhne také veřejné setkání, kde si každý navrhovatel svůj projekt odprezentuje.

V prosinci proběhne 14denní hlasování veřejnosti metodou D21. Ta funguje na principu 2:1 – kladné vs. záporné hlasy. Hlasování proběhne na webu města a pro ty, kteří nemají internet, bude možné hlasovat i formou ústřížku v radničních novinách, které každý dostává zdarma do schránky.

HLADKÝ PRŮBĚH

Impulsem pro vytvoření participativního rozpočtu byla řada zajímavých nápadů obyvatel města, které zaznívaly na veřejných setkáních nebo na sociálních sítích. Před realizací se zástupci města zúčastnili několika

**seminářů na téma participa-
tivního financování, čerpali
také zkušenosti z měst, kde
již participativní rozpočet
zavedli. Při samotném zavá-
dění projektu se město ne-
setkalo se žádnými bariéra-
mi. Projekt byl jednohlasně
podpořen všemi zastupiteli.
S jeho pokračováním se po-
čítá i do dalších let. Letošní
první ročník poslouží také
k vyhodnocení nedostatků
projektu. ◀**

ZDROJE

Text převzat z:

MV ČR, odbor strategického rozvoje a koordinace veřejné správy. 2017. PŘÍVĚTIVÝ ÚRAD 2017 příklady dobré praxe obcí s pověřeným obecním úřadem, str. 13. Dostupné z:

<http://www.mvoc/soubor/privetny-urad-obci-h-typu-2017-pri-ledy-dobre-prave-podla.aspx>

<http://www.keliasz.com/aparel/estecmadrid/polnepolestecparis/urwpc/>

Město Klášterec nad Ohří se nachází v okrese Chomutov v Ústeckém kraji.

www.klasterec.cz

Kláštorec nad Ohří

OBNAŽENÉ KOŘENY LEVICE

Situace v Evropě, na evropské levici a zvláště ve stranách hlásících se k levici bylo tématem mezinárodního kolokvia Evropa po volbách, které uspořádaly 19. 12. 2017 Nadace Rosy Luxemburgové, Společnost pro evropský dialog a magistrátní klub zastupitelů KSČM na Staroměstské radnici v Praze. Ve třech blocích byly mapovány výsledky voleb do parlamentů ČR, Německa, Rakouska a Saska, zkoumány voličské preference, rozebírány povolební naděje, ale část vystoupení zaměřila i na Donalda Trumpa, brexit či česko-německé vztahy.

Vzpomínána byla krize establishmentu včetně toho, či právě toho, který vzešel z levicových postojů, zklamání voličů z politických předáků, z neřešení a přetrvávání řady ekonomických sociálních, kulturních aj. problémů, z rostoucího deficitu demokracie ve prospěch korporací, přičemž část z těchto témat se odrážela mj.

i v narážkách na stav a budoucnost EU. Došlo-li na stav Unie, všichni vnímají problémy, ale odznělá kritika a představy o budoucnosti EU byly různorodé: zazněla varování před usilováním o rozpad

(např. Jan Kavan), výzvy k podpoře vedoucí úlohy Německa malými (zejména středo a východoevropskými) státy (Vladimír Handl), ale stejně tak i očekávání zásadních změn jako

jediné záchrany před rozdělením či rozpadem, někdy ovšem s nevyřčeným podtextem, že právě to by byla správná cesta pročistující europoměry.

Jiří Málek (SPED) upozornil na nevelkou podporu opuštění NATO i v řadách levice (pro členství ČR v NATO 42 % příznivců KSČM, 3/4 příznivců ČSSD). Erhard Crome (časopis Wetl Trends) vzpomněl

Trumpův zahraničně politický povolební obrat a pokračování imperiálních kroků stárnoucí velmoci. Holger Polit (Nadace Rosy Luxemburgové Varšava) poukázal na asymetrické vztahy Polska a Německa zatížené historickými účty.

BYL BREXIT CHYBA?

Ilona Švihlíková (AZ) přiblížila krach tradičních stran a establishmentu a vzestup antiestablishmentových subjektů, upozornila na falešné kritiky establishmentu, na rozdílnost anti-systémových a antiestablishmentových politik. Zdůraznila, že pravo-levé rozložení politické scény přetrvává, ač nyní přišla éra národně-konzervativních stran a

levice ustoupila, a pravici nadále děsí možnost vítězství levice. Podtrhla, že se prohlubuje krize legitimacy politického systému, poněvadž odpor k zastupitelské demokracii vzrůstá, zpochybňovány jsou ale třeba i centrální banky, takže se hledají nové modely, přitom nedává šanci dalšímu nařizování.

Jan Kavan označil brexit za chybu, jako výsledek neschopnosti politiků pochopit situaci a myšlení 90 % příslušníků nižších vrstev a konstatoval množství faktorů, které rozhodly pro brexit: odpor proti establishmentu, proti migraci, proti restrikcím vlády, proti korupci, proti zanedbávání měst, proti rostoucí chudobě, proti nůžkám mezi Londýnem a ven-

kovem atd. Vyjádřil politování, že je sice správné být Evropanem a být na to hrdý, leč nyní to nejde.

POTŘEBA NOVÉ UNIE

V diskusi byly proneseny výtky proti sociální demokracii (SRN), že hovoří o solidaritě jen v opozici, úvahy o neudržitelnosti unijního statusu quo a potřebě hovořit o nové Unii včetně ovšem obav, zda lidé uvěří v možnost a důvěryhodnost změn. Milan Rokytka (tydenikobcanskepravo.cz, KSČM) vyzdvihl třídní pohled na problémy, přičemž vidí brexit jako šanci pro řešení vztahu ČR k NATO a EU, která se dle něho už změnila ze sociální vize v nástroj korporací. ◀
(kru)

ZASTAVME CHAOS, UŠETŘEME PENÍZE

Následující text má motivovat představitele Svazu měst a obcí, Asociace krajů, ministerstvo vnitra, a další kompetentní instituce k unifikaci systémů pro neformální komunikaci mezi politiky, úředníky a občany.

Účastníci letošní konference „Internet ve státní správě a samosprávě“ se dověděli, že v oblasti veřejné a státní správy existuje 6686 IT komunikačních systémů. Že každý vypadá a ovládá se jinak, což znemožňuje efektivní využívání nákladně shromažďovaných dat. Horší je, že za tvorbu systémů zaplatili daňoví poplatníci 134,5 mld. Kč, a že jejich roční provoz stojí 24,3 mld. Kč.

ZMATEK NAD ZMATEK

Dodávám, že největší „chaos“ je asi na úrovni měst a obcí. Jejich představitelé už zjevně vnímají, že bez aktivní účasti občanů na správě obce se „slávy“ nedočkají, a proto vymýšlí „inovace“. Většina z nich je založena na principu shromažďování občanských podnětů v lokálních internetových databázích a některé fungují uspokojivě. Problém spočívá opravdu v tom, že každý systém vypadá a ovládá se jinak, takže je nelze sloučit do jednoho centrálního registru, což znemožňuje využívání dat i z jiných úrovní než místních. Velmi obtížná je např. „OnLine“ výměna zkušeností mezi starosty a „z kola nám vypadli“ hejtmani, poslanci a ministři,

kterí by měli podněty i žádosti občanů považovat nejdůležitější zdroj prvotních informací pro efektivní řízení krajů i státu a jiné od „podřízených“ nevyžadovat.

Řešení existuje, téměř univerzální a na adrese podnety.cz je (ZDARMA) dispozici 13 roků. Ve „zkušebním provozu“ je už půl století! Autoři uvedeného projektu shromáždili a do REGISTRU pečlivě (zdarma) zařídili více než 4 tisíce stručných podnětů k nápravě „vad na kráse“ stavu, za který voličům odpovídají politici – od starostů až po prezidenta či eurokomisaře. Pod texty podnětů je aktuálně více než 14 tisíc záznamů o průběhu jejich realizace, atd. Každý podnět má (automaticky nastavované) unikátní číslo, vyjadřující čas jeho vkladu do REGISTRU.

JEDNODUCHÁ TECHNOLOGIE

Na první pohled prý vypadá technologie REGISTRU složitě, ale skutečnost je jiná.

►Občan napíše svůj podnět, případně neformální žádost o informaci do jednoduchého formuláře a odešle ho. Po-

kud v něm uvede PSČ obce, je podnět automaticky přiřazen i k příslušnému (obecnímu či regionálnímu) segmentu Registru.

►Správce konkrétního segmentu vstoupí do redakčního systému, kde text podnětu „učese“, doplní a zařídí. K dispozici má 8 hlavních a 40 pomocných parametrů. Obvykle označí: oblast, které se podnět týká, odbor, který má podnět řešit, poměr očekávaných nákladů k výnosům, pásmo teoreticky dosažitelného zisku, aktuální stav hlášeného problému a naléhavost realizace. Doplněním vhodného klíčového slova lze zajistit možnost „bleskového“ vy-

hledání skupiny důležitějších podnětů, např. pro strategické plánování v Českém Krumlově, nebo (pro právě aktuální) participativní rozpočty. Tak lze ušetřit finance pro realizaci plánů. Smůla je v tom, že i Český Krumlov si vytvořil vlastní komunikační systém a za sestavování plánů platí miliony Kč „odborníkům“, převážně z Prahy, kterým obvykle dlouho trvá, než z obyvatel jejich doporučení „vydoluji“.

►Každý může kdykoliv užít základní FILTR i FILTR „manžersky“ přednastavený, který odděluje „zrno od plev“. Podněty lze hledat i dle jejich čísla – pokud si je např. jejich autoři pamatují.

►Politici a úředníci mohou (měli by) ostatním sdělovat úroveň realizace či důvody odmítnutí podnětu, a to formulářem HLÁŠENÍ, na který vede odkaz od každého z publikovaných podnětů. Shodný formulář může občan užít např. pro hlasování k podnětu nebo pro jiné reakce na sdělení od úředníků. Lze jím vyžádat opravy v textu, anebo v zařazení podnětu atd.

ZÁVĚREM

Vítězí ten, kdo včas podá více kvalitních informací. Správným zařazením se hodnota informace zvyšuje o dva řády. REGISTR by se měl vyvíjet systémem, který užívá Wikipedie. Technologii hlasování či anket k podnětům je třeba dopracovat a žádoucí jsou inovace, které navazují na nabídky mobilních operátorů. Své podněty by do REGISTRU měli vkládat zejména komunální politici.

Autor: Arnošt Bednář

Korekce: Pavel Beneš

ZDROJE:

www.podnety.cz/mapa

<http://zpravodaj.podnety.cz/danek-408-vazena-pani-poslankyne.html>

DRAKIÁDA: JAK TO VLASTNĚ BYLO

Dan v listopadovém čísle zpravodaje popsal naši Drakiádu řekněme alternativně, s určitou dávkou autorské licence. Jak to tedy vlastně s úletem dračice Sabina Ilony Švihlíkové bylo?

Sabina byla již z první drakiády na Pavím vrchu osvědčenou vzdušnou přebornicí. Pevně nastavené poměry provázků, resp. nití uchycujících vršek a spodek tohoto draka ulehčují nám věčným začátečníkům vzlet, takže drak se ani neplíží při zemi, ani nestoupá strmě vzhůru, ani se bláznivě netočí, nežádá dlouhý ani krátký špagát, ale stoupá tak akorát a dává čas

na odmotávání provázku. Tak i na druhé drakiádě se Sabina Iloně zakrátko, po několika bězích, vznesla a třepetala nad Pavákem. Na rozdíl od většiny dalších draků, jejichž piloti se stále prali s nastavením provázků, jejich délkou, se slabším větrem nízko nad zemí. Jelikož ale Ilona zcela neliberálně držela Sabinu na poměrně krátkém provázku, bylo nutno stále popobíhat či

chodit, aby měla Sabina dostatečný vztlak. To ovšem Ilonu po čase drobet vyčerpalo a bylo vhodné to unavující štěstí létajícího draka někomu předat. Kdo by se neobětoval podržet draka, když létá nejlépe ze všech? Tak jsem ho, tedy přesněji jí – Sabinu, dostal do ruky. Jako dávný technik jsem si hned všiml, že nítěné lanko je příliš krátké a bylo by možné dračici popustit. Tak jsem i učinil, odmotal z držáčku několik metrů a Sabina se nesla ještě výše, dále a radostněji, neboť ve vyšší výšce byl vítr silnější.

LIBERÁLNÍ SABINA

Krása. Já byl nadšený, Ilona byla nadšená, ostatní také, neboť to byl důkaz, že vítr je dostatečný, jen je třeba překonat nepřízeň přízemního větrného lenošení. Počet draků stoupajících nad Pavákem vzhůru stoupal. Liberálně jsem Sabině povolil další metry. Již nebylo třeba ani chodit, hnal ji východní vítr či táhlo západní slunce? Kdo ví. Za chvíli nebylo na držáčku nic a přitom Sabina, ten zmenšující se ptáček, by snesla víc! Napadlo mne navázat na Sabinin držáček provázek z jiného draka, který předtím

v turbulenci skončil na keři a natrhl se. To už by bylo dvakrát asi 50 či kolik metrů lanka! To už by byla vzdálenost, Sabina by byla vysoko, daleko od ostatních, suverénní vítěz(ka). No neudělejte to. Spáchal jsem ze sebe muže činu a Sabina nabírala další metry. Desítky metrů. Hejno draků a jejich vodičů na Páváku slastně vzdychalo. Daří se, draci krásně létají, Ilona byla nadšena z výkonů své Sabiny, za rok se sejdeme zas. Odmotal z druhého držáčku skoro vše, nechal jen pár bezpečnostních otoček. Sabina krásně táhla. Stál jsem na hraně

zlomu kopce. Z dračice už nebyl ani malý ptáček, jen maličká muška ve stometrové dáli někde vysoko nad činžáky a vilami dole. Draků na dlouhém provázku přibývalo. Přidám Sabině ještě těch pár deci,

i ten zbylý půlmetr. Jako by to šlo na stometrové vzdálenosti poznat. Stalo se. Sabina byla prostě nej. A já u toho. Co si přát více...

VOLNOST, ROVNOST, BRATRSTVÍ

Jenže – přeci jen šlo o čínský výrobek (taky drak, ne, tak odkud odjinud?) – náhle se uzlík nitky na držáčku uvolnil. Udělal jsem krok, víc už nad srázem udělat nešlo, a hmátl po konci. Vlající roztřepený koneček mne lehoulnice lízl po prsteníčku, jakoby na rozlúčku, a Sabina se vydala na západ. No, sděluje to majitelce. Ilona, kupodivu, z dalších přibývajících metrů Sabiny nadšena už nebyla. Hejno draků a jejich vodičů na Páváku smutně,

s lítostí vzdychlo. Dračice nijak neklesala, naopak se důstojně nesla v dál. Z mušky se stal malinkatý flíček, skoro jen větší tečka. Kde asi novodobý Ikaros, či spíše Ikárie skončí? Leč za chvíli se přestala zmenšovat. Nadále visela vysoko nad údolím, ale už se nevzdalovala. Špatná zpráva pro osvobozeného liberálního draka, dobrá pro ty, kteří jim tu svobodu kazí špagáty. Držáček prvního lanka se zachytil kdesi mezi domy dole. Za chvíli dračice už klesla na jednu střechu. To se dalo čekat. Konec dračího liberalismu způsobil nějaký soukromý vlastník a jeho touha po nemovitosti. Když už se tedy na mne tedy usmálo, nečekal jsem ani vteřinu a vyběhl. Když to šlo se mnou

s kopce, bylo to dobré – s kopce se běží lehce. Seběhl jsem mezi domy – a fakt to šlo to se mnou s kopce. Hledám totiž Sabinu pohledem na příslušné střechy – a nic. Dračice byla opět ve vzduchu. Kat aby toho svobodomyšlného tvora spral. Ale když už si štěstí jednou sedne.... Sabina sice nebyla v řetězech, jen na silnější niti, ale i to stačilo. Držáček byl kdesi zaklesnutý a dračice se jen marně vzpírala lidskému poutu, které pánovitě svobodu limituje a mění v iluzi. Opět klesla na červené tašky a za okamžik se opět povznesla. Poslední vzepětí dračí vůle po volnosti, po rovnosti s ptáky a bratrství s letadly ovšem skončilo ve větvích stromu a Sabina se stala jeho pozdním, posledním ovocem toho roku. Dřevitá chapadla stiskla Sabině křídla a vítr, před chvílí ještě její kamarád, ji ještě více zaklínil mezi větvíčky.

FAKT NA DRAKA

Obešel jsem zdejší oplocenou vodárenskou louku, abych zjistil, kde přesně dračí věznitel roste. Nebylo to na severní zahradě u ochotné mladé rodiny, která se právě vrátila z výletu a nabízela pomoc, ale u jižních sousedů na posmutnělé podzimní zahradě decentní prvo-republikové vilky. Nic.

Podruhé také nic. Plot byl klasika – drátěná pole na nevysoké zídce. Pohled vpravo, vlevo. Co se v mládí při lezení do cizích zahrad na třešně, hrušky a jiné ovoce naučíš, ve stáří kvůli drakovi jako když najdeš. Vyšplhal jsem i na strom kam to šlo, aby podzimní větev nepraskla, ale chyběly mi stále ještě asi skoro dva metry. Nikde na zahradě žádné nářadí, hrábě, nebo nějaká tyč. No na draka. Ze stromu tudíž nepůjde. Tak snad tahat zdola za lanko, aby se drak nějak uvolnil. To však vedlo z koruny stromu kamsi na vodárenskou louku obehnanou zánovním plotem s poctivým několikánásobným žiletkovým drátem na zakřivených tyčkách. Tam by to možná ještě šlo díky některému ze zahradních sloupků, ale zpět ne.

Uběhnete několik set metrů, najdete draka, přelezete plot do cizí zahrady ve vlastnictví soukromém, přelezl byste i plot ve vlastnictvím veřejném a – nic. Fakt na draka.

NA POZEMKU VODÁREN

Přelezl jsem zpět na ulici. Poslední šance najít nějaké slabší místo v té veřejnosprávní stavbě. Telefonovat vodárenským, že mám u nich na pozemku draka, tak mne odlifují do jiného státního zařízení, abych si užil jejich studeného produktu. Kdyby to bylo za totáče, plot by byl už určitě zrezivělý, možná někde padlý, ostnác také, nebo by se dal alespoň prohnout či se ho chytnout čtyřmi prsty mezi ostny. Ale teď? Na to jim platíme vysoké vodné, aby měli kvalitní, nové plo-

ty, které nelze bez poškození šatů či kůže přelézt?

Ovšem chybička se vloudí. A vloudila se i vodárnám. Jejich pozemek je na mírném svahu. Plot udělali perfektní, avšak problémem jsou vždy dveře a vrata. Zvláště ty na svahu, Abyste je otevřel, otočil proti svahu, nemůže dolní rám sledovat linii svahu, ale být rovný, čímž vzniká volné místo. Opět pohled vpravo, vlevo, ale tentokrát nikoli přelézt, nýbrž podlézt. Trochu nedůstojné v mém věku koulet sudy pod vraty, ale efektivní. Najít a smotat lanko byla záležitost chvilky, ovšem Sabina nadále trůnila vysoko na větvi. Náhle z vily vyšla mladá rodina. Z té vily, kde jsem marně zvonil. Kdyby vyšli o pět minut dříve, tak mne našli u nich na stromě. To by

bylo... Takto byl náš vztah rovnocenný, důstojný, dokonce přátelský a mohli jsme – každá strana obhnaná svým plotem – jako svobodní partneři vesele pobesedovat o pouštění dětských draků. Mladý muž už začal rozmyšlet, jak přista-

dolů, aby se snesla mladé dámě do rukou.

ŠTASTNÝ KONEC

Úlet Sabiny tak skončil pro ni ztrátou svobody, pro nás drakovodiče šťastně a jen snaha ulehčit v nastávajícím soumraku vymotání provázku zapleteného do větví vedla k drobné újmě – jeho přestřížení. Zanedlouho jsem se Sabinou (s již opět navázaným provázkem) dorazil na Santošku do bufetu právě při hodnocení drakiády. Na žádný šrám na sobě (krom poučení o krocení sebe jakož i nezbedných a nejistých čínských dračic) si nepamatuji, jen vím, že Ilona byla zase nadšená. Sabina už asi méně, rok bude zase ve skříní. ◀

Karel Růžička

ví žebřík, zatímco já jsem cukal za Sabinin provázek, zdali by se náhodou neuvolila uvolnit z větví. A hle – najednou se začala spouštět

ČESKÉ NÁRODNÍ OBROZENÍ JEŠTĚ PO DVĚ STĚ LETECH

ZAMYŠLENÍ ČTVRTÉ: ČESKÝ PRŮMYSL VČERA, DNES ... A ZÍTRA!

Vážení čtenáři, vítám vás u dalšího dílu našeho seriálu o novém národním obrození. Ještě než se společně vypravíme nazpět do doby před dvě stě lety, rád bych se zamyslel nad širšími souvislostmi tohoto pojmu či myšlenkového proudu. Úvodem bych použil svou vlastní citaci z prologu k tomuto seriálu, kde píši, že „...po 27 letech působení státního kapitalismu jsme v pozici, kdy musíme zachraňovat mnohem více, než jen český jazyk.“ Domnívám se, že tento výrok výstižně charakterizuje situaci, ve které se

nacházíme. Nejde totiž jen o záchranu jednotlivých konkrétních segmentů, jako je film, divadlo, literatura a podobně. Pokud chceme český národ skutečně povznést na kvalitativně vyšší stupeň, je třeba provést především změnu našeho myšlení, našich duševních procesů. Tato část seriálu se týká českého průmyslu, a právě v těchto dnech a měsících se stáváme svědky vysoce nebezpečného jevu. Média nás denně bombardují informacemi o českém hospodářském růstu. Nikde se ale již nedozvíme, jak je

na tom český národ např. se stavem hodnot, s obecnou hodnotovou orientací, bez níž – bohužel – není život dlouhodobě udržitelný. O tom ale již média nepíší, protože to není novinářsky atraktivní téma. Až za několik let přijde krize (a o tom není pochyb), pak se nás život zeptá, jak jsme se na tuto dobu připravili. Doufejme, že nebudeme muset odpovědět, že nijak.

Je evidentní, že je třeba obrodit samu podstatu národa, jeho duchovní a morální rozměr. Zde vnímám pojem „národ“ v širším kontextu jako

prostor, ve kterém by se jeho příslušníkům mělo dobře žít. Z tohoto hlediska bych nazval úspěšným národem takovou skupinu osob, která žije v rovnováze mezi duchovním a materiálním světem, při zajištění odpovídající kvalitativní

stránky života. To je však pouze jeden aspekt; mezi další velmi významné patří již zmíněné nastavení hodnotové škály obyvatelstva. V tomto smyslu je současná euforie z překotného hospodářského růstu nejen velmi nebezpečná, ale i zavádějící. Podle mého názoru totiž za posledních 27 let v českém národě zcela vypadla celá jedna generace, a další, nastupující generace je již možná velmi ohrožena právě z výše uvedených hledisek (toto téma se ovšem stalo jakýmsi společenským tabu). Neboť – jak se budu zamýšlet v další části – nejen, že „vypadli“ mladí lidé se schopnostmi technicko-řemeslnými (na což si houfně stěžují desítky majitelů a ředitelů továren a dílen), ale vypadla minimálně jedna

celá generace scénáristů, dramaturgů, učitelů (stav škol dle výzkumů zachraňují pedagogové před penzí), lékařů, pracovníků služeb a dalších profesí. Slyšel jsem několik mladých lidí, jak paradoxně lamentovali nad tím, že jejich generace má zcela zpřeházené hodnoty, ničeho si neváží a nemá žádný vztah k práci.

O DVĚ STĚ LET ZPĚT

Pojďme se nyní podívat za našimi předky, do druhé poloviny 19. století. V příštím „osmičkovém“ roce si kromě jiných výročí budeme připomínat i 170 let od přijetí Patentu na zrušení poddanství a robotnické povinnosti císařem Ferdinandem I., dokumentu zcela zásadního významu.

Co nám o tomto mezníku našich dějin říká WIKIPEDIE: „Tento patent vyšel dne 7. 9. 1848, jakožto součást Politische Gesetze und Verordnungen (Politické zákony a nařízení 1792-1848). Zrušení poddanství a robotnické povinnosti viselo ve vzduchu již od dob osvícenských reforem Josefa II., za kterého byly dokonce na čas zrušeny, respektive převedeny na peněžní platby. Ke zrušení poddanství přispěl také fakt, že v polovině čtyřicátých let 19. století postihla rakouské císařství mimořádně silná hospodářská krize, kterou ještě prohloubila několikletá neúroda. To pochopitelně způsobilo všeobecnou nespokojenost obyvatel vůči režimu a vedlo k protirobotním povstáním, která musela být na několika místech ukončena za pomoci vojenských sil.¹

1 Zrušení poddanství. WIKIPEDIE, 2017

Historik prof. Milan Hlavačka v rozhlasovém magazínu Zrcadlo k tématu zrušení roboty uvedl, že „...skutečné osvobození rolníků, dobově řečeno „vyzdvižení z roboty“, se jenom v českých zemích týkalo asi milionu osob a proběhlo do roku 1851 skutečně pokojně a za „mírnou náhradu“, což znamenalo, že každý „osvobozený rolník“ zaplatil za svůj výkup pouhou třetinou novou cenu, ale nikoliv hotově, nýbrž v dvacetiletém splátkovém kalendáři.“²

Již od počátku 19. století se v Čechách začala významným způsobem rozvíjet výroba, zejména na bázi tradičních řemesel. Z mnoha případů bych vybral oblast šumavské Železné Rudy, kde se dařilo především sklářství a hutnictví. Takovým úspěšným dobovým podnikem byla Sklárna Debrník. „Na místě původní sklářské huti zde byla okolo r. 1835 vybudována nová sklárna a huť a toto místo bylo pojmenováno jako Ferdinandsthal. Souběžně byla v blízké osadě Hůrka vybudována brusírna a leštírna. Zde byla poprvé v Čechách uplatněna nová technika výroby plochého skla litím. Ta umožnila výrobu větších tabulí, než bylo možné při ručním foukání z válců – tabule dosahovaly rozměrů až zhruba 240×110 cm. Sklárna ve Ferdinandově údolí se tehdy stala největším provozem na Debrníku a po roce 1839 Ferdinandův následovník, synovec Christoph, provozy dále rozšířil. Zrcadla byla vystavována na všech průmyslových výstavách a vyznamenána třemi zlatými medailemi...“³.

V celé oblasti Debrnicko-Hůreckých skláren pracovalo v době největšího rozmachu kolem 1800 lidí. Ze starých kronik se dále dovídáme, že „...šikovný sklář si vydělal několikanásobek dělnické mzdy ve vnitrozemí a život tehdejších sklářů byl rozmařilý až prostopášný.“⁴

ČÁST DRUHÁ: CO PŘINESLA PRVNÍ REPUBLIKA

První republika pokračovala v úspěšném rozvoji průmyslové výroby. Z velkého množství populárních českých, později československých podniků bych jako lokální patriot, žijící 40 let na pomezí pražských Vinohrad a Vršovic, krátce připomněl podnik doslova světového věhlasu – firmu Waldes Koh-i-noor průmyslníka Jindřicha Waldese (1876 – 1941). Firma získala světové renomé zejména výrobou šatních spínadel a patentek všeho druhu.

V roce 1903 Waldesův společník Ing. Hynek Puc sestrojil převratný vynález – zakladačku, tedy přístroj na zakládání pružin do stiskacích knoflíků (patentek), který nahradil práci až deseti zručných dělníků. Slavné logo firmy WALDES – slečna s patentkou v oku, jehož autory jsou František Kupka a Vojtěch Preissig – vzniklo v roce 1912 při plavbě na lodi. Zde Ing. Puc náhodně potkal jistou Elizabeth Coyneovou, která si do oka vložila Waldesovu patentku. Firma WaldesKoh-i-noors hlavní výrobou v Praze-Vršovicích, kam se přesunula v roce 1907, se za třicet let vypracovala na velký koncern, vyrábě-

► Jindřich Waldes

2 Magazín Zrcadlo. Český Rozhlas Dvojka, 28. 3. 2008

3 Sklářská stezka Železná Ruda, internetový portál <http://m.taggmanager.cz>

4 Turistické informační centrum města Železná Ruda, www.sumava.net/itcruda & ŠumavaNet.CZ

jící všechny druhy kovové galanterie s pobočnými závody ve Varšavě (1908), Drážďanech, Paříži (1911), Vídni (1920), Barceloně (1928) a v New Yorku.⁵

Jindřich Waldes, vlastenec a mecenáš umění židovského původu, byl postavou vpravdě renesanční. Kromě podnikání byl také velkým sběratelem umění. V r. 1918 založil pro svou sbírku šatních spínadel s názvem Waldesianum v nové budově ve Vršovicích vlastní muzeum, jež se během dvaceti let rozrostlo na kolekci více než sedmdesáti tisíc exponátů. K muzeu dále patřily knihovna, archiv a studijní sbírka kresebné a fotografické dokumentace a jeho ředitelkou byla pražská historička umění židovského původu Paula Wahleová. Jindřich Waldes zakoupil mj. také unikátní soubor gotických klenotů a spínadel, nalezený koncem 19. století, zazděný na hradě Karlštejně, takzvaný Karlštejnský poklad. Waldesovo muzeum bylo zrušeno teprve v roce 1947, když jeho sbírky byly rozděleny mezi Uměleckoprůmyslové museum v Praze a zčásti Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou. Vedle knoflíků Waldes také sbíral obrazy, grafiku a sochy, zejména plátna svého přítele, malíře Františka Kupky nebo grafické listy Josefa Váchala.⁶

5 Koh-i-noor Girl. Koh-i-noor Magazin. Leden 1933, roč. IV

6 Jindřich Waldes. WIKIPEDIE, 2017

„CIVILIZAČNÍ POKROK DOSÁHL NETUŠENÝCH ROZMĚRŮ. OTÁZKA ZNÍ, ZDA JE TO KU PROSPĚCHU LIDSTVA.“

Zdánlivý citát, který je ve skutečnosti pouze kompilací obdobných výroků, otevírá oblast, která znovu po čase přichází na scénu. Současná mediální vlna, zabývající se tématy jako průmysl 4.0 nebo masivní produkce inteligentních robotů, opět připomíná námět ve skutečnosti starý již téměř 200 let. Jeden z prvních našich literárních autorů, který se obavami o vývoj lidstva začal souvisleji zabývat, byl Karel Čapek, jehož 79. výročí předčasné smrti jsme si připomněli 25. prosince. Čapek, který se v rámci své široké literární činnosti zabýval i vědeckofantastickou literaturou, ve svých úvahách o nekontrolovatelném vědeckém vývoji navázal na známá díla Julese Vernea Ocelové město

(1879) a Vynález zkázy (1896). Je to především jeho román Krakatit z roku 1924, ve kterém hlavní postava Ing. Prokop, jakožto vynálezce výbušniny mimořádných účinků, si klade v zásadě podobné otázky, jako hrdinové zmíněných Verneových románů, tj. jak vůbec naložit s tak obrovskou silou a zda lze takovou sílu opravdu účinně spoutat. Jakousi volnou Čapkovu vědeckofantastickou trilogii dále tvoří divadelní drama R.U.R. o možných důsledcích bezhlavé

produkce stále dokonalejších inteligentních robotů z r. 1920. V této hře poprvé zaznělo označení „robot“, jehož autorem je bratr Karla Čapka Josef a vzniklo ze slovesa „robotovat“. Poslední částí volné trilogie je román Továrna na absolutno z r. 1922 o vynálezu stroje, který jako pohonnou látku může spalovat jakoukoliv hmotu a jako produkt vyrábí tajemnou sílu – absolutno, pomocí které lze ovládat lidi.⁷

Čapek se i v dalších směrech projevil jako vizi-onář, což opět koresponduje se současným světem. Další a další generace farmaceutických a obdobných společností se snaží najít „elixír věčného života“, nebo alespoň přípravek, zaručující dlouhověkost. Tímto tématem se Čapek zabývá v dramatu Věc Makropulos, kde hlavní hrdinka žije již 300 let a mnoho lidí jí dlouhověkost závidí. Pouze ona však ví, jak je lidské bytí těžkým údělem a nemoci zemřít je vlastně jedním z nejkrutějších trestů v životě člověka.

ČÁST TŘETÍ: MINULOST NE TAK VZDÁLENÁ, ZÍTŘKY PONĚKUD MLHAVÉ ...

Pokud se zamyslím nad dobou po roce 1990, opět musím dospět k závěru, že český národ prožil druhou dobu temna (o tomto tématu jsem psal v říjnovém článku). Tato doba se projevila prakticky ve všech oblastech; bohužel na českém průmyslu se zřejmě podepsala nejvíce a to ve dvou směrech. O tom, kolik bylo zlikvidováno úspěšných podniků, které vynikajícím způsobem reprezentovaly Československo ve světě, byla napsána řada studií. Zde bych

připomněl pouze dva z nich. Prvním je FEZKO Strakonice, které desítky let úspěšně vyváželo do mnoha zemí světa jednak tradiční fezy (orientální pokrývky hlavy) a dále průmyslový textil. Po mnoha různých transformacích podnik

z hlediska původní podoby definitivně zanikl v roce 2011.⁸ Druhým podnikem, se kterým mám osobní zkušenost, je pražský TECHNOEXPORT. V tomto podniku jsem pracoval – bohužel již v jeho likvidační fázi. Při rozhovorech s letitými zaměstnanci jsem nicméně vyslechl příběhy o tom, jak podnik ve slavných dobách stavěl na Blízkém a Středním východě chemičky, cukrovary, rafinérie a další provozy; o tom, jak kamkoliv přijeli Čechoslováci, všude je oslavovali a chválili jako vynikající pracovníky. Pojmy jako „práce na montážích“ nebo „zahraniční afilace“ bohužel pozvolna mizí ze současného slovníku. A samozřejmě, jak je ve světě dobrým zvykem, pracně vybudované pozice v zahraničních oblastech, které jsme po r. 1990 ochotně vyklidili, okamžitě obsadily firmy z Asie a anglosaských zemí...

Druhým směrem, který jednoznačně doplatil na působení „magické ruky trhu“ je učňovské škol-

⁸ Korběl, P.: Firma Fezko, výrobce textilií ze Strakonice, zmizí ze světa. EKONOM, 2011

⁷ Karel Čapek. WIKIPEDIE, 2017

ství. Tady kapitalismus opravdu dosáhl „jasného vítězství“ neboť učňovské školství se téměř podařilo zničit. Stačí jen položit jednoduchou otázku: Kolik podniků má dnes u sebe učňovskou buňku, kam by učni v rámci praxe docházeli do výroby a tím i získávali tolik potřebné zkušenosti a zejména pak vztah k danému oboru? Zde jen připomenu pravidlo, o kterém jsem psal v minulém díle. Obávám se, že současné mladé generaci nikdo nesdělil poměrně zásadní informaci, že řemeslo se nedá naučit z učebnice. Lze si ho osvojit pouze na principu mezigenerační výměny dovedností a návyků. Pokud se ovšem český národ rychle nevzpamatuje, pak staří mistři svých oborů vymřou (omlouvám se za ten výraz) a pak už ale nebude, od koho se řemeslo učit... Za všechny oblasti připomenu jeden příklad, který se objevil na portálu S Zprávy v článku Petra Švihelaze 30. 9. 2017. Cituji: „Chybí řezníci. Musíme najít způsob, jak vyučit Čechy, nebo přivést odborníky z třetích zemí, říká předseda Českého svazu zpracovatelů masa a majitel masokombinátu.“ Podstatnou informaci zde je, že letos se vyučilo pouhých 80 řezníků, zatímco firmy hledají zhruba 3000 pracovníků...

Abych ale nesklouzl jen do špatných zpráv, občas se přeci jen někde „zablýskne“. Chtěl bych zde uvést jeden pozitivní příklad, který je důka-

zem obrovského úsilí a nadšení našich lidí. Příkladem je z Podkrkonoší, konkrétně z Poniklé. Zde se podařilo zachránit světový unikát – perlařskou a korálkařskou dílnu, která jako jediná na světě vyrábí perlařské zboží tradičním ručním postupem (nikoliv strojově) a znovu se podařilo obnovit i export, takže z Poniklé se zboží vyváží do mnoha zemí světa. K dispozici zde mají také unikátní sbírku původních 20000 vzorů pro jednotlivé typy výrobků.

Jako řešení vidím především stanovení (konečně!) jasné koncepce českého průmyslu a to koncepce jednak krátkodobé, cca na 10 let a pak zejména dlouhodobé na 30 let. Pokud se dočkáme (věřme, že ano) funkční vlády, je to jistě jeden z jejích stěžejních úkolů. Koncepce by, dle mého názoru, měla jednoznačně vycházet z tradičních řemeslných odvětví, jako je sklářství, oděvní průmysl, zpracování dřeva (z ČR denně odjíždí desítky kamionů s hrubě opracovanými kládami do zahraničí; kde zůstala naše nábytkářská tradice?), zpracování kovů, kůže atd. Významným prvkem by mohlo být zakládání krajských a obecních podniků, které by zejména na venkově zajistily lidem práci a současně by zamezily tolik nebezpečnému vyhlazování českého venkova, především z pohledu mladých lidí, kteří (a nedivím se) o tyto lokality už téměř nemají zájem. K rozvoji průmyslu ale také patří doprovodná infrastruktura, bez níž se toto odvětví rozvíjet nebude. Např. kdysi mladí zaměstnanci dostávali od podniků podnikové byty, aby (překvapivě) měli kde bydlet. Dnes si zřejmě mají před továrnou postavit stan, protože vzít si hypotéku se rovná nasazení oprátky na krk.

ČÁST ČTVRTÁ: LITERÁRNÍ OKÉNKO (DNES O KARLU ČAPKOVI)

Spisovatele Karla Čapka (1890 – 1938) jistě není třeba zvláště představovat. V příštím „osmičkovém“ roce, plném významných československých výročí, si budeme připomínat i 80 let od předčasné smrti Karla Čapka. Jisto je, že události, která přímo předcházela konci života Karla Čapka, byla zářijová Mnichovská dohoda našich „spojenců“ s Německem. Karel Čapek ale vzhledem ke svým vizionářským schopnostem přesně vytyčil, jaký by jeho život měl konec (bratr Josef Čapek zemřel měsíc před koncem války v koncentračním táboře Bergen-Belsen). Ladislav Vacina ve svých vzpomínkách na bratry Čapky připomíná zamyšlení Karla Čapka nad svým blízkým osudem:

„Zdá se mi, že už tu nemám co dělat, byl bych tu směšnou figurkou, můj svět umřel, věřil jsem totiž v jakési závazky, v takzvanou čest ve smlouvě a podobné věci. Myslím, že bych se v téhle tlačenici nevyznal...“⁹

Dnešní ukázka je z románu *Krakatit* (poprvé vyšel v r. 1924) Čapkovo literární dílo se stalo častým námětem našich televizních i filmových tvůrců. Výjimku netvoří ani *Krakatit*, který se dočkal hned dvou filmových zpracování. Vávrův snímek z roku 1948 patří k jednomu z nejlepších poválečných filmů (ČSFD 83 %) a hlavní role ztvárnili Karel Höger (Ing. Prokop) a František Smolík (MUDr. Tomeš). K tématu se Vávra vrá-

til ještě jednou v roce 1980, kdy román natočil pod názvem *Temné slunce*, v hlavních rolích s Radkem Brzobohatým a Rudolfem Hrušínským; toto zpracování však již zdaleka nedosáhlo kvalit prvního filmu.

Stařík hlasitě srkal ze svého hrnčičku. „Tak se podívej,“ řekl, aby něco zamluvil, „co já tu mám namalováno.“ Podal mu svůj hrnčiček; byla na něm kotva, srdce a kříž. „To je víra, láska a naděje. Tak už neplač.“ Stál nad ohněm s rukama sepjatýma. „Milý, milý,“ mluvil tiše, „už neuděláš to nejvyšší a nevydáš všechno. Chtěl jsi se roztrhnout samou silou; a zůstaneš celý, a nespasíš svět ani jej nerozbiješ. Mnoho v tobě zůstane zavřeno jako v kameni oheň; tak dobrá, je to obětováno. Chtěl jsi dělat příliš velké věci, a budeš dělat věci malé. Tak je to dobře.“

Prokop klečel před ohněm a netroufal si zvednouti oči; věděl nyní, že k němu mluví Bůh Otec. „Tak je to dobře,“ šeptal. – „Tak je to dobře. Uděláš věci dobré lidem. Kdo myslí na nejvyšší, odvrátil oči od lidí. Za to jim budeš sloužit.“ – „Tak je to dobře,“ vydechl Prokop na kolenou. „Nu tak vidíš,“ řekl dědeček potěšen a usedl na bobek. „Koukej, načpak je ten tvůj – jak říkáš tomu vynálezu?“ Prokop zvedl hlavu. „Já ... jsem už zapomněl.“ - „To je jedno,“ těšil ho starý. „Přijdeš zas na jiné věci. Počkej, co jsem chtěl říci? Aha. Načpak takový velký výbuch? Ještě tím někomu ublížíš. Ale hledej a zkoumej; třeba najdeš ... no takové pf pfpf,“ ukazoval dědeček, pšukaje měkkými tvářemi, „víš? Aby to to dělalo jenom puf puf ... a pohánělo to něja-

Karel Čapek

9 Vacina, L.: Jeden i druhý: vzpomínky na bratry Čapky, Hradec Králové, 1988

kou věc, aby se lidem líp pracovalo. Rozumíš?”

„Vy myslíte,” mručel Prokop, „nějaký laciný pohon, ne?” – „Laciný, laciný,” souhlasil starý radostně. „Aby to dalo hodně užitku. A aby to taky svítilo, a hrálo, víš?” – „Počkejte,” přemýšlel Prokop, „já nevím – To by se muselo zkusit ... z jiného konce.” – „No právě. Zkusit to z jiného konce, a je to. Nu tak vidíš, hned máš co dělat. Ale teď toho nech, zítra je taky den. Já ti ustelu.” Zvedl se a cupal k vozu. „Ható hot, ma-lý,” zazpíval, „půjdem spat.” Vracel se s hubenou peřinkou pod hlavu. „Tak pojd’,” řekl, vzal lucernu a vlezl do prkenné kůlničky. „Nu, slámy je tu dost,” broukal ustýlaje, „pro všechny tři. Chválabohu.” Prokop usedl na slámu. „Dědečku,” vyhrkl vyjeven, „podívejte se!” – „Copak?” – „Tady na prknech.” Na každém prkně kůlny bylo napsáno křídou velké písmeno; a Prokop četl v blikajících kmitech lucerny: K..R..A.....K..A..T...◀

V příštím lednovém vydání AZ Zpravodaje se budu zamýšlet nad tématem českého jazyka. Na další setkání se těší autor seriálu Daniel Glas.

Vaše ohlasy, připomínky a názory prosím posílejte na e-mailovou adresu:

zpravodaj-az@seznam.cz

KONTAKTY

Web:	www.alternativazdola.cz
E-mail:	info@alternativazdola.cz
Facebook:	www.facebook.com/alternativa.zdola
YouTube:	kanál AlternativaZdola
Zpravodaj:	zpravodaj-az@seznam.cz

**Zpravodaj AZ
(prosinec 2017)**

**Odpovědný
redaktor
Karel Růžička**

**Grafický design a sazba
Michal Černý**

**Korektury
Suzana Exnerová**

**Do tohoto čísla
přispěli:**

**Kateřina Vojtíšková, Ilona
Švihlíková, Karel Růžička,
Daniel Glas, Marie Šváblová,
Ivo Patta, Arnošt Bednář**

**Zdroj fotografií
www.freeimages.com**